

Storåbadet - sträckstudier våren 1995

av Jan-Erik Malmstigen

Inspirerade av de imponerande sträckssiffror av framförallt marina fåglar som de senaste åren upptäckts passera vid Klåvudden, norra Vättern i Näcke (fåglar i Näcke 1994: 108-113) sneglade vi på Storåbadet vid norra delen av sjön Råsvalen. Råsvalen som är ca 1 mil lång sträcker sig i NNV riktning och utgör tillsammans med Storådalen en naturlig ledlinje i samband med fåglarnas sträck. Tillsammans med Sven-Olof Eriksson började jag därför att organisera en sträckfågelräkning på denna lokal från islossning våren 1995 och en dryg månad framåt. Ekonomisk bidrag (bensinutlägg) har tacksamt erhållits av Frövi Fågelklubb. 600 kronor av de max 1000 kronor som klubben skjutit till utbetalades totalt.

Metod

Räkningarna började den 13 april och avslutades den 20 maj. Totalt besöktes Storåbadet vid 17 tillfällen från solens uppgång och i allmänhet 2-4 timmar framåt.

Tretton av besöken gjordes perioden 17 april - 7 maj. Samtliga sträckande fåglar antecknades på ett för denna räkning framtaget protokoll. Även i sjön rastande fåglar skulle noteras.

Resultat

Eftersom inga tidigare sträckräkningar gjorts vid Storåbadet, eller i kommunen överhuvudtaget, var det med en spänd förväntan som räkningarna påbörjades. Vi har därför heller inga jämförande resultat som kan placeras årets siffror i ett större sammanhang. Samtliga sträckande fåglar som antecknats i protokollet finns medtagna i en särskild tabell. Observera att två besök av Ola Almkvist den 21

senare kommit tillbaka efter en inspektionsrunda. De första smålommar antecknades i sjön den 17 april. Som mest rastade 15 ex i Råsvalen den 20 april och minst 17 ex den 24 april. Något färre storlommar finns med i sträckprotokollet medan största flokken i sjön, minst 30 ex iaktogs den 20 april.

Svanar

Sträcket av sångsvan inskränker sig till 5+2 ex i periodens början. Sångsvansträcket har vid denna studiens början i stort sett passerat landskapet varför de låga siffrorna är väntade. De största flockarna av sträckande sångsvanar i mars-april är annars i kommunen rapporterade från Sjömosjön-Österhammarsjön med omgivning. Hur stort sträcket är längs Råsvälen-Storådalen återstår att undersöka. Finns det någon av läsarna som sitter inne med kunskap och siffror?

Gäss

Endast kanadagåsen finns rapporterad, som mest 39 förbi sträckande den 13 april. Där mot saknas sågåsen helt. Eftersom sträckstudier avslutades redan den 20 maj saknas även prutgåsen. Studier vid Klåvudden har annars visat att vissa år och vid rätt väderbetingelser så passerar prutgåsen inlandet i slutet av maj månad, t.ex den 28 maj 1992 då 285 ex passerade Klåvudden. En udda observation var annars den vitkinkade gås som den 1 maj uppehöll sig utanför badet tillsammans med 7 kanadagäss.

Simänder

Sträcket av simänder uteblev helt. I par årtor rastade i sjön mellan 04.30 - 05.40 den 5 maj. Antalet rastande i sjön uppvisar följande maxsiffror, kricka 37 ex den 20 april, 44 ex den 3 maj samt blåsand 18 ex den 3 maj.

Dykänder

Även dykänderna lyste i stort sett med sin frånvaro. Annars hade vi nog räknat med åtminstone några förbi sträckande sjöorrar och kanske en och annan ejder eller svarta. Enda undantaget är att inte mindre än 202 storstrakar räknades in. Denna siffra kan jämföras med de totalt 9 direktsträckande storstrakarna vid Klåvudden våren 1994. Den 22 april passerade vidare 15 vigg (10+5 ex) mot norr. Den 21 april rastade 2 par bergänder mellan kl 05.00-05.45. Endast en observation av sjöorre gjordes och det var den 22 april då 4 ex rastade i sjön. Småskrake finns antecknad perioden 20 april - 17 maj med totalt 7 obsdagar, 1 hanne 20 april - 1 maj samt som mest 4 hanner, 2 honor 4 maj och 4 hanner, 3 honor den 7 maj. Dessutom 1 hona brunand tillsammans med 16 vigg den 24 april samt 2 rastande brunänder den 3 maj.

Följande max-siffror avser antalet rastande exemplar; Vigg 29 ex den 3 maj, knipa 70 ex den 13 april samt 94 storstrakar den 3 maj.

Vadare

Storspov blev inte helt oväntat den vadare som räknades in i störst antal. Ändå blev totalsumman 82 ex en misräkning. Endast den 17 april med totalt 58 ex, största flock 17 ex, kunde bjuda på några större siffror. Även småspoven blev en besvikelse, totalt 2 ex liksom strandskatan som helt uteblev. Som jämförelse kan nämnas att vid Klåvudden sågs totalt 1262 strandskator våren 1994. En rödbena rastade den 1 maj och 1 rödbena sträckte förbi den 3 maj. En mindre strandpipare hördes vardera 28 april och 1 maj. Totalt minst 10 drillsnäppor rastade den 10 maj. Ett par storspovar häckar sannolikt i omgivningarna.

Måsar och tärnor

Denna grupp uppvisar de största sträcksiffrorna samtidigt som den är den mest svår-räknade. Vid ankomst på morgonen möts man ofta av stora flockar av framförallt skrat- och fiskmåsar som övernattat i sjön och som sedan under första timmen lämnar sjön. Flera av dessa fåglar återvänder dock tillbaka varför de aktuella sträcksiffrorna är riktsiffror snarare än exakta tal. Vid ankomst till Storåbadet den 13 april låg t.ex. uppskattningsvis 400 skratmåsar i sjön. Knappt 300 sträckte norrut. Totalt räknades 1788 skratmåsar i sträck-protokollet med 22 april som bästa dag med 342 ex. Samma dag räknades 219 gråtrutar mot norr. Överraskande var de totalt 13 silltrutar som den 1 maj mellan kl 08.00-09.00 sträckte mot norr, största flock 10 ex plus 1+2 ex. Dessutom rastade ytterligare 2 silltrutar i sjön under förmiddagen.

Sträckte av tärnor var som tidigare sagts fåtaligt. Vi är inte bortskämda med observationer av silvertärna i kommunen varför de totalt 4 silvertärnorna naturligtvis var trevligt men trots detta hade vi hoppats på fler i samband med denna sträckstudie.

Övriga arter

Tättingsträcket var som väntat sparsamt. Bland övriga observationer kan istället omnämnas skäggdopping med som mest 12 ex den 22 april och 7 maj. 1-2 hägrar registrerades så

gott som vid varje besök vid åmynningen och de drog ofta mot nordväst, måhända till en ökad häckplats. Sothöna iaktogs med 1 ex den 13 april och 2 ex den 4 maj. En hanne blåhök sträckte norrut i samband med snöövret den 28 april. Näktergal hördes sjunga den 20 maj, hämpling hördes den 29 april och till sist den mest överraskande observationen, nämligen en sjungande hanne videsparv som först sågs den 21 april samt ytterligare 1 ex (samma?) som rastade en kort stund nära obsplatsen den 7 maj.

Slutord

Sammanfattningsvis kan sägas att sträck-studierna kanske inte riktigt motsvarade de förväntningar som ställdes i förväg. Man skall dock komma ihåg att sträckstudier av detta slag är mycket nyckfullt och att sträcket de flesta dagar försigår på hög höjd utanför observatörernas synhåll. Det krävs med andra ord många fler morgnar och kanske även kvällar för att vi skall kunna få en hygglig bild av de olika arternas sträck förbi Storå och Råsvälen. Som lokal är dock Storåbadet mycket trevligt med Råsvälens vattenspegel som dominerande inslag i den vackra panoramabild som möter observatören vid ankomsten. Smålommens stora antal i samband med islossningen gör lokalen unik i kommunen. Med arter som vitkindad gås, årtå, brunand, bergand, småskrake, sjöorre, småspov, silltrut, silvertärna och inte minst videsparv på artlistan måste dock dessa sträckstudier få godkänt.

Ett stort tack till alla som hjälpt till med sträckräkningarna. Följande personer har deltagit; Jan-Erik Malmstigen (13/4, 18/4, 20/4, 24/4, 28/4, 29/4, 4/5, 10/5, 17/5), Sven-Olof Eriksson (13/4, 18/4, 4/5, 20/5), Andreas Sandberg (29/4, 7/5, 20/5), Ola Almkvist (21/4, 22/4, 5/5), Mats Andersson (22/4, 1/5), Christer Eriksson (17/4), Pär Persson (29/4), Peter Zetterlund (1/5), Kjell Mattsson (3/5), Jerry Andersson (4/5), Lennart Sandberg (7/5).

Storåbadet 1995 Sträcksiffror

	13.4	17.4	18.4	20.4	22.4	24.4	29.4	1.5	3.5	4.5	7.5	10.5	17.5	20.5	Tot
Smålom	-	-	1	8	8	12	1	-	2	10	6	-	2	3	53
Storlom	1	-	6	1	5	-	2	2	-	10	4	-	-	1	32
Lom sp	-	-	-	6	-	4	1	-	-	-	-	5	-	-	16
Häger	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3
Knölsvan	4	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
Sängsvan	5	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Kanadagås	39	2	4	1	1	3	-	1	-	-	-	-	-	-	51
Gråsand	-	-	-	-	4	-	-	-	-	2	-	-	-	-	6
Kricka	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Vigg	-	-	-	-	15	-	-	-	8	6	-	-	-	-	29
Knipa	-	4	-	1	16	5	2	-	13	-	-	-	-	-	41
Storskrake	47	3	7	6	11	31	1	35	20	17	4	5	15	-	202
Småskrake	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Fiskgluse	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tofsvipa	5	-	-	-	-	3	-	1	2	3	-	-	-	-	14
Rodbena	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Skogsnäppa	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Grönbena	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	4	-	-	14
Gluttsnäppa	-	-	-	-	-	-	-	10	-	17	-	-	-	-	29
Storspov	2	58	18	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	82
Småspov	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	2
Skrattmås	289	220	139	304	342	225	3	100	-	13	20	39	79	15	1788
Fiskmås	30	100	87	129	219	65	18	45	-	64	22	48	17	-	844
Grånut	17	54	9	17	15	20	2	-	-	2	-	-	-	-	136
Silltrut	-	-	-	-	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	13
Mås sp	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Silvertärna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	3	-	4
Fisktärna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	7	-	-	15
Ringöuva	17	-	9	2	6	4	-	-	-	-	-	-	-	-	38
Skogsöuva	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3
Ladusvala	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Ångspip-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	2	-	-	-	-	8
Gularia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	8	14
Sädesärla	1	-	24	15	12	2	1	-	-	-	-	-	-	-	55
Jämsparv	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Rodvinge-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Björktrast	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Dubbeltrast	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Kaja	8	-	15	7	29	12	4	-	-	4	-	-	-	-	79
Kräka	-	-	-	-	8	6	1	-	-	-	-	-	-	-	15
Sate	3	-	13	-	6	3	-	-	-	10	-	-	-	-	35

Tot 475 441 339 501 699 398 36 206 48 175 56 112 132 27 3 655